

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten
103 33 Stockholm

Stockholm
2025-08-21

Vår referens
Diana Vasiliou

Dnr
U2025/01586

Remissyttrande

EU:s ramprogram för forskning och innovation

Företagarna har beretts möjlighet att inkomma med ett remissyttrande om det angivna ramprogrammet. Här följer våra synpunkter.

Förslaget i korthet

EU-kommissionen har lagt fram ett förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa, för budgetperioden 2028–2034. Programmet föreslås omfatta cirka 175 miljarder euro och består av en övergripande förordning samt ett genomförandeprogram. Syftet är att stärka EU:s vetenskapliga och tekniska grund, öka konkurrenskraften och möta samhällsutmaningar såsom klimatförändringar och digital omställning.

Programmet omfattar fyra pelare. Pelare I (Excellent Science) fokuserar på grundforskning genom satsningar som ERC (Europeiska forskningsrådet) och Marie Skłodowska-Curie-programmen. Pelare II (Competitiveness and Society) ska stödja forskning som hanterar samhällsutmaningar såsom demokrati, desinformation och social inkludering. Pelare III (Innovation) riktar sig till innovativa företag, startups och små och medelstora företag, främst genom Europeiska innovationsrådet (EIC) som får ett utökat mandat att finansiera banbrytande och högriskprojekt, inklusive inom deep tech och dubbla användningsområden (dual-use). Pelare IV (European Research Area) syftar till att stärka det europeiska forskningsområdet, sprida spetskompetens och öka samverkan mellan olika regioner.

En central ambition i programmet är att förenkla regelsystemen, skapa mer flexibla ansökningsförfaranden och snabba upp beslutsprocesser. Förslaget innehåller bland annat införande av lump sum-finansiering som standard, kortare handläggningstider, mer öppna utlysningar samt ett nytt samordningsverktyg – Competitiveness Coordination Tool (CCT) – som ska synkronisera EU:s och medlemsländernas insatser. Programmet kopplas även till en ny europeisk konkurrenskraftsfond (ECF) med syfte att överbrygga finansieringsglappet mellan forskning och näringsliv samt främja företagens tillväxt.

Företagarnas inställning

Företagarna välkomnar programmets starka fokus på förenkling, snabbare processer, lump sum-finansiering och ett förstärkt EIC med tydligt stöd till startups och småföretag. Vi ser positivt på att programmet behåller öppna utlysningar och stärker kopplingen mellan forskning och kommersialisering samt samverkan mellan akademi och näringsliv.

Samtidigt varnar vi för risken att nya strukturer som ECF och CCT ökar byråkratin. Vi understryker att breddat deltagande är viktigt, men att kvalitet måste väga tyngst, annars riskerar svenska projekt att trängas undan. Regelverket för dual-use-teknik måste hållas enkelt för att småföretag inte ska utestängas.

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för excellent forskning och innovation?

Ja. Stark grundforskning via ERC kombinerat med ett förstärkt EIC kan ge en tydlig kedja från idé till verklighet, vilket gynnar innovationsdrivna småföretag.

Stärks synergier mellan europeisk och svensk FoI?

Ja, förutsatt att nationellt stöd och EU-stöd kan samordnas effektivt. Nya verktyg som CCT är lovande, men får inte öka byråkratin.

Stärks samarbetet mellan akademi och näringsliv?

Ja. Förslaget kan underlätta att gå från forskningsresultat på universitet till innovationer i företag, vilket småföretag kan ha stor nytta av.

Stärks det svenska deltagandet?

Ja, särskilt genom förenklingar såsom lump sums, öppna utlysningar och kortare beslutstider, vilket är avgörande för småföretag.

Vad bör värnas respektive mota?

Förenklingsambitionerna måste värnas, inte bara i utlysningar och finansieringsformer, utan även i de verktyg som föreslås kring samordning (CCT) och konkurrenskraftsfonden (ECF). Erfarenheter från inre marknadsstrategin visar att även välmenade initiativ kan skapa nya administrativa bördor, vilket särskilt kan drabba småföretag. Principen *Think Small First* bör därför vara styrande i programmets utformning.

På samma sätt som framhålls i inre marknadsstrategin bör man värna att forskningsresultat faktiskt kan nå marknaden. Överdriven reglering kan bli ett hinder snarare än att bidra till möjligheter. Det är av vikt att mota risken för ökad byråkrati inom programmet, för mycket styrning uppifrån och att geografisk hänsyn urholkar excellensprincipen.

Diana Vasiliou
Utbildningspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00